

Abbink Jon, Of Snakes and cattle. Dialectics of group-esteem between Suri and Dizi in Southwest Ethiopia, w: The Perils of Face. Essays on cultural contact, respect and self-esteem in southern Ethiopia, red. Ivo Strecker, Jean Lydall, LIT Verlag, Berlin 2006, s. 227–246.

Abdel Ati Hassan, Pavanello Sara et al., City limits. Urbanization and vulnerability in Sudan. Port Sudan case study, Humanitarian Policy Group, Overseas Development Institute, London 2011.

Abdulrahman Mohammed, Jailed for abortion in Sudan. No regrets, Radio Netherlands Worldwide, 19 września 2011.

Abu-Lughod Lila, Do Muslim women really need saving? Anthropological reflections on cultural relativism and its others, „American Anthropologist” 2002, 104(3), s. 783–790.

<https://doi.org/10.1525/aa.2002.104.3.783>

Achiron Marilyn, Obywatelstwo i bezpieczeństwo. Przewodnik dla parlamentarzystów, UNHCR, Warszawa 2005.

Ackerman Bruce, Social Justice in Liberal State, Yale University Press, New Haven 1980.

Adams Jr. Richard H., Page John, Do international migration and remittances reduce poverty in developing countries?, w: Migration and Economic Growth, red. Mathias Czaika, Carlos Vargas-Silva, Edward Elgar Publishing, Northampton 2012, s. 641–659.

Adepoju Aderanti, International Migration in Africa South of the Sahara, w: International Migration Today, vol. 1, Trends and Prospects, red. R. T. Appleyard, UNESCO, Paris 1988.

Adepoju Aderanti, Migration in West Africa. Policy Analysis and Research Programme of the Global Commission on International Migration, IOM, Geneva 2005.

Africa Watch Committee, Denying “the Honor of Living”. Sudan, a Human Rights Disaster, Human Rights Watch, Africa Watch Committee, New York 1990.

Agamben Giorgio, Homo sacer. Suwerenna władza i nagie życie, przeł. Mateusz Salwa, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.

Agier Michel, Aux Bords du monde, les réfugiés, Flammarion, Paris 2002.

Agier Michel, Gérer les indésirables. Des camps de réfugiés au gouvernement humanitaire, Flammarion, Paris 2008.

Agier Michel, Humanity as an Identity and Its Political Effects. A Note on Camps and Humanitarian Government, „Humanity. An International Journal of Human Rights, Humanitarianism, and Development” 2010, 1(1), s. 29–46. <https://doi.org/10.1353/hum.2010.0005>

Agier Michel, Managing the Undesirables. Refugee Camps and Humanitarian Government, Polity Press, Cambridge 2011.

Ahmed Abou-El-Wafa, The Right to Asylum between Islamic Shari’ah and International Refugee Law. A Comparative Study, UNHCR, Riyadh 2009 (1430 H.).

Akol Jacob J., I Will Go the Distance. The Story of a “Lost” Sudanese Boy of the Sixties, Paulines Publications Africa, Nairobi 2005.

Akwei Ismail, This Country in Africa is also Building a Border Wall Like the U.S., „News” March 26, 2018.

- Alexander Isabella, The Crossing, „GlobalPost Investigations” 2016, 17 sierpnia, <https://gpinvestigations.pri.org/the-crossing-eb527318eb76> [dostęp: wrzesień 2017].
- Allen Tim (red.), In Search of Cool Ground. War, Flight and Homecoming in Northeast Africa, Africa World Press, Trenton 1996.
- Amin Samir, Migrations in Contemporary Africa. A Retrospective View, w: The Migration Experience in Africa, red. Jonathan Baker, Tade Akin Aida, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala 1995, s. 29–40.
- Amnesty International, Death Sentences and Executions 2013, London 2014.
- Amnesty International, The Tears of Orphans – No Future Without Human Rights, January 1995, www.refworld.org [dostęp: wrzesień 2014].
- Anderson Jon Lee, Partyzanci. Walka w imię sprawiedliwości, pieniędzy i boga, przeł. B. Kopeć-Umiastowska, Wielka Litera, Warszawa 2013.
- Anna B., Adopcja czy handel dziećmi?, „londynek.net” 2012, 9 grudnia https://londynek.net/wiadomosci/Adopcja+czy+handel+dziecmi+wiadomosci+news./wiadomosci/article?idnews_id=15542 [dostęp: luty 2010].
- Appadurai Arjun, Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji, Universitas, Kraków 2005 [wyd. oryg. 1996].
- Appleyard Reginald T., Migration and Development. Myths and Reality, w: Migration and Development, red. O. Bakewell, Edward Elgar Publishing, Cheltenham–Northampton 2012.
- Arendt Hannah, The Origins of Totalitarianism, Andre Deutsch, London 1986.
- Arnold Matthew, The South Sudan Defense Force. Patriots, Collaborators or Spoilers?, „The Journal of Modern African Studies” 2007, 45(4), s. 489–516. <https://doi.org/10.1017/S0022278X07002856>
- Ateem Eltigani S. M., The root causes of conflicts in Sudan and the making of the Darfur tragedy, Conflict prevention and development co-operation in Africa: a policy workshop, NEPAD & Regional Integration Division, United Nations Economic Commission for Africa, Wilton Park 2007.
- Augé Marc, Nie-miejsca. Wprowadzenie do antropologii hipernowoczesności, przeł. R. Chymkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.
- Ávila Laurel J. T., Sur le mont Gourougou, Asphalte, Paris 2017.
- Baderin Mashood A., International Human Rights and Islamic Law, Oxford University Press, Oxford 2003.
- Baker Ruth, Determination of Environmental Refugees. Cases for Inclusion and Expansion, „Macalester Environmental Review” 2001, nr 18, s. 20–56.
- Bakewell Oliver (red.), Migration and Development, Edward Elgar Publishing, Cheltenham–Northampton 2012.
- Bakewell Oliver, ‘Keeping Them in Their Place’. The ambivalent relationship between development and migration in Africa, „Third World Quarterly” 2008, 29(7), s. 1341–1358. <https://doi.org/10.1080/01436590802386492>
- Bakewell Oliver, de Haas Hein, African Migrations. Continuities, Discontinuities and Recent Transformations, w: African Alternatives, red. P. Chabal, U. Engel, L. de Haan, Leiden 2007, s. 95–118. <https://doi.org/10.1163/ej.9789004161139.i-185.38>

- Bakewell Oliver, Introduction, w: Migration and Development, red. O. Bakewell, Edward Elgar Publishing, Cheltenham–Northampton 2012. <https://doi.org/10.4337/9781784716479>
- Bakewell Oliver, Repatriation and Self-Settled Refugees in Zambia. Bringing Solutions to the Wrong Problems, „Journal of Refugee Studies” 2000, 13(4), s. 356–373. <https://doi.org/10.1093/jrs/13.4.356>
- Bakewell Oliver, Some reflections on structure and agency in migration theory, „Journal of Ethnic and Migration Studies” 2010, nr 36, s. 1689–1708. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2010.489382>
- Bakewell Oliver, South–South Migration and Human Development. Reflections on African Experiences, w: Migration and Development, red. O. Bakewell, Cheltenham–Northampton 2012. <https://doi.org/10.4337/9781784716479>
- Balicki Janusz, Imigranci i uchodźcy w Unii Europejskiej. Humanizacja polityki imigracyjnej i azylowej, Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2012.
- Barclay Eliza, African Refugees Spurring Bush-Meat Trade, „National Geographic News” 2008, 22 stycznia.
- Barnes Colin, Mercer Geof, Niepełnosprawność, przeł. P. Morawski, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2008.
- Barnett Laura, Global governance and the evolution of the international refugee regime, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 54, Toronto 2002.
- Barnett Michael, Empire of Humanity. A History of Humanitarianism, Cornell University Press, Ithaca 2011.
- Barnett Michael, The International Humanitarian Order, Routledge, London 2010. <https://doi.org/10.4324/9780203862971>
- Bartyzel Jacek, Humanizm a humanitaryzm, „Bratniak” [II obieg] 1980, nr 21, s. 10–12.
- Bascom Jonathan, Losing Place. Refugee Populations and Rural Transformations in East Africa, Berghahn Books, Oxford 1998.
- Bascom Jonathan, The New Nomads. An Overview of Involuntary Migration in Africa, w: The Migration Experience in Africa, red. Jonathan Baker, Tade Akin Aina, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala 1995, s. 197–219.
- Baszkiewicz Jan, Francja w Europie, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2006.
- Bator Joanna et al., NieObcy. 21 opowieści, żeby się nie bać. Polscy pisarze dla uchodźców, Stowarzyszenie Przyjaciół Polskiej Akcji Humanitarnej, Warszawa 2015.
- Bauman Jessica, Theatre and Meaning at Kakuma Refugee Camp, „HowlRound Theatre Commons” 2016, November 30, <http://howlround.com/theatre-and-meaning-at-kakuma-refugee-camp> [dostęp: sierpień 2017].
- Bauman Zygmunt, Obcy u naszych drzwi, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016.
- Bavarian State Ministry of the Interior, Salafism. Prevention through Information. Questions and Answers, Munich, November 2016.
- Benedek Wolfgang, Peoples’ Rights and Individuals’ Duties as Special Features of the Africa Charter on Human and Peoples’ Rights, w: Ph. Kunig, W. Benedek, C. R. Mahalu, Regional Protection of Human Rights by International Law. The Emerging African System, Nomos, Baden-Baden 1985, s. 60–69.

Bernstein Jesse, Okello Moses Chrispus, To Be or Not To Be. Urban Refugees in Kampala, „Refuge. Canada’s Journal on Refugees” 2007, vol. 24, no.1, s. 46–56.

Białocerkiewicz Jan, Prawo międzynarodowe publiczne. Zarys wykładu, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń 2007.

Bíró Gáspár, Situation of Human Rights in the Sudan, raport Specjalnego Wysłannika Komisji Praw Człowieka, Commission on Human Rights, February 1994.

Black Richard, Environmental refugees: myth or reality?, New Issues in Refugees Research, Working Paper No. 34, UNHCR, 2001.

Black Richard, Koser Khalid (red.), The End of the Refugee Cycle? Refugee Repatriation and Reconstruction, Berghahn Books, New York–Oxford 1999.

Blackwell Richard J., Christian Wolff’s Doctrine of the Soul, „Journal of the History of Ideas” 1961, nr 22, 339–354. <https://doi.org/10.2307/2708129>

Błażyński Andrzej, Ząbek Maciej, Struktura wsi wokół IV katarakty, w: Wokół IV Katarakty. Społeczności wiejskie nad środkowym Nilem przed wielką zmianą, red. Maciej Ząbek, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych i Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Warszawa 2005, s. 151–155.

Bleming Thomas James, War in Karen Country. Armed Struggle for a Free and Independent Karen State in Southeast Asia, iUniverse, New York 2007.

Bloch Natalia, Urodzeni uchodźcy. Tożsamość pokolenia młodych Tybetańczyków w Indiach, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011.

Błuszkowski Jan, Naród w sensie etnicznym i politycznym, w: Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych, red. Konstanty A. Wojtaszczyk, Wojciech Jakubowski, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2002.

Bol Aher Arop, The Lost Boy. The true story of a young boy’s flight from Sudan to South Africa, Kwela Books, Cape Town 2009.

Bonfiglio Ayla, Learning outside the classroom. Non-formal refugee education in Uganda, New Issues in Refugee Research, Research Paper No. 193, UNHCR, Geneva 2010.

Bonfiglio Ayla, The Self Reliance of Self-Settled versus Settlement Refugees in Uganda, UNU MERIT, Kampala 2013.

Bouquet Christian, Géopolitique de la Côte d’Ivoire, Armand Colin, Paris 2005.

Bowman Glenn, The Violence in Identity, w: Anthropology of Violence and Conflict, red. Bettina E. Schmidt, Ingo W. Schröder, Routledge, London 2001, s. 25–46.

Brachet Julien, From one Stage to the Next. Transit and Transport in (trans)Saharan Migrations, w: African Migrations Research. Innovative Methods and Methodologies red. Mohamed Berriane, Hein de Haas, International Migration Institute, University of Oxford, Trenton 2012, s. 91–114.

Brachet Julien, Migrations transsahariennes, Éditions du Croquant, Broissieux 2009.

Brinkbäumer Klaus, Afrykańska odyseja, przeł. Joanna Czudec, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2009.

Brookings–Bern Project on Internal Displacement, When Displacement Ends. A Framework for Durable Solutions, The Brookings Institution, University of Bern, Washington 2007, dostępne na: <http://www.refworld.org/docid/469f6bed2.html> [dostęp: 04.11.2015].

Brubaker Roger, Citizenship and Nationhood in France and Germany, Harvard University Press, Cambridge, Mass.–London 1992.

Bruckner Pascal, La Tyrannie de la penitence. Essai sur le masochisme occidental, Grasset & Fasquelle, Paris 2006.

Brzezińska Magdalena, Do Europy przez plażę. Relacje z białymi turystkami jako strategia migracyjna Afrykanów, w: Bilad as-Sudan. Dziedzictwo przeszłości, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2015, s. 257–286.

Brzezińska Magdalena, W cieniu europejskiej twierdzy. Obraz Zachodu wśród Afrykanów w Gwinei Bissau, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2017.
<https://doi.org/10.31338/uw.9788323529637>

Buchalik Lucjan, Azawad kontra Mali. Czarno-biały konflikt?, w: Bilad as-Sudan. Kultury i migracje, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2013, s. 73–98.

Buchanan-Smith Margie et al., City limits. Urbanisation and vulnerability in Sudan. Nyala case study, Humanitarian Policy Group, Overseas Development Institute, London 2011.

Burczak Krzysztof, Prawo azylu w ustawodawstwie synodów galijskich V–VII w., Wydawnictwo KUL, Lublin 2005.

Burke Marshall B. et. al., Warming increases the risk of civil war in Africa, „Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America” 2009, vol. 106, s. 20670–20674.
<https://doi.org/10.1073/pnas.0907998106>

Burroughs William S., Strefa międzynarodowa, przeł. T. Pióro, „Literatura na Świecie” 2005, nr 7–8.

Burszta Wojciech J., Kotwice pewności. Wojny kulturowe z popnacjonalizmem w tle, Iskry, Warszawa 2013.

Burton Angela (red.), Human Tide. The Real Migration Crisis. A Christian Aid Report, Christian Aid 2007, <https://www.christianaid.org.uk/sites/default/files/2017-08/human-tide-the-real-migration-crisis-may-2007.pdf> [dostęp: sierpień 2018].

Bury Jan, Kasprzak Jerzy, Prawo karne islamu, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2007.

Buscher Dale, Case Identification. Challenges Posed by Urban Refugees, NGO Note for the Agenda Item: Annual Tripartite Consultations on Resettlement, Geneva 2003, <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/protect/opendoc.pdf?tbl=PROTECTION&id=3ee6dcc34> [dostęp: wrzesień 2011].

Bytyń Anna M., Obcy wśród swoich – obozy uchodźców wewnętrznych w Sudanie, „Forum Politologiczne” 2010, t. 10: Przestrzeń i granice we współczesnej Afryce, red. Arkadiusz Żukowski, s. 415–427.

Caldwell John C., The Sahelian drought and its demographic implications, Overseas Liaison Committee, American Council of Education, Washington 1975.

Calhoun Craig, The Imperative to Reduce Suffering. Charity, Progress and Emergencies in the Field of Humanitarian Action, w: Humanitarianism in Question. Politics, Power, Ethics, red. Michael Barnett, Thomas Weiss, Cornell University Press, Ithaca 2006, s. 73–98. <https://doi.org/10.7591/9780801461538-005>

Cambrezy Luc, Lassailly-Jacob Veronique, Réfugiés climatiques, migrants environnementaux ou déplacés?, „Revue Tiers Monde” 2010, nr 204, s. 7–18. <https://doi.org/10.3917/rtm.204.0007>

Campbell Elizabeth, Crisp Jeff, Kiragu Esther, Navigating Nairobi. A review of the implementation of UNHCR’s Urban refugee Policy in Kenya’s capital city, UNHCR, Nairobi.

Carens Joseph H., Migration and Morality. A Liberal, Egalitarian Perspective, w: Free Movement. Ethical Issues in the Transnational Migration of People and of Money, red. Brian Barry, Robert E. Goodin, Routledge, London–New York 1992, s. 25–47.

Carling Jørgen, Migration in the Age of Involuntary Immobility. Theoretical Reflections and Cape Verdean Experiences, „Journal of Ethnic and Migration Studies” 2002, 28(1), s. 5–42. <https://doi.org/10.1080/13691830120103912>

Carnet Pauline, Passer et quitter la frontière? Les migrants africains “clandestins” à la frontière sud espagnole, Université Toulouse le Mirail, Toulouse 2011.

Castañeda Heide et al., Anthropology and Human Displacement. Mobilities, Ex/inclusions, and Activism, „American Ethnologist” 2016, dostępne online: [https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/toc/10.1002/\(ISSN\)1548-1425\(CAT\)VirtualIssues\(VI\)Refugeesandimmigrants](https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/toc/10.1002/(ISSN)1548-1425(CAT)VirtualIssues(VI)Refugeesandimmigrants) [dostęp: grudzień 2017].

Castles Stephen, de Haas Hein, Miller Mark J., The Age of Migration. International Population Movements in Modern World, Palgrave Macmillan, New York 2014.

Castles Stephen, Environmental change and forced migration. Making sense of the debate, Evaluation and Policy Analysis Unit, UNHCR, Geneva 2002.

Chambers Robert, Hidden Losers? The impact of rural refugees and refugee programs on poorer hosts, „International Migration Review” 1986, 20(2), s. 245–263. <https://doi.org/10.1177/019791838602000207>

Chandler David P., A History of Cambodia, Westview Press, Boulder 1983.

Childe V. Gordon, Social Evolution, H. Schuman, New York 1951.

Chitereka Christopher, The Impact of Refugees on the Environment. The Case of Africa, „Rajagiri Journal of Social Development” 2008, 4(1), s. 1–14

Chodak Szymon, Kapłani, czarownicy, wiedźmy... (Z socjologii świętyń animistycznych), Książka i Wiedza, Warszawa 1967.

Ciążela Helena, Wobec kryzysu humanitarnej wrażliwości, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Seria Organizacja i Zarządzanie” 2017, nr 112, s. 109–121. <https://doi.org/10.29119/1641-3466.2017.112.9>

Cichy Damian, Uchodźcy w Kościele, Polihymnia, Lublin 2016.

Cisło Waldemar, Cyfka Rafał (red.), Prześladowani i zapomniani. Raport o prześladowaniach chrześcijan w latach 2011–2012, Pomoc Kościołowi w Potrzebie, Warszawa 2013

- Clemens Michael A., Economics and emigration. Trillion-dollar bills on the sidewalk?, „Journal of Economic Perspectives” 2011, 25(3), s. 83–106. <https://doi.org/10.1257/jep.25.3.83>
- Clifford James, Introduction. Partial Truths, w: Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography, red. James Clifford, George E. Marcus, University of California Press, Berkeley 1986.
- Cohen Roberta, Deng Francis M., Masses in Flight. The Global Crisis of Internal Displacement, Brookings Institution Press, Washington 1998.
- Cohen Robin, Jónsson Gunvor, Introduction. Connecting Culture and Migration, w: Migration and Culture, red. Robin Cohen, Gunvor Jónsson, Edward Elgar Publishing, Cheltenham–Northampton 2011. <https://doi.org/10.4337/9781784714123>
- Collier Paul, Sambanis Nicholas (red.), Understanding Civil War. Evidence and Analysis, vol. 1, Africa, The World Bank, Washington 2005.
- Collinson Sarah, Beyond Borders. West Europeans Migration policy Towards the Twenty-First Century, Royal Institute of International Affairs, London 1993.
- Colson Elizabeth, Forced Migration and the Anthropological Response, „Journal of Refugee Studies” 2003, vol. 16, no. 1, s. 1–18. <https://doi.org/10.1093/jrs/16.1.1>
- Colson Elizabeth, The Social Consequences of Resettlement, University of Manchester Press, Manchester 1971.
- Colson Elizabeth, War and Domestic Violence, „Cultural Survival” 1995, 19(1), s. 35–38.
- Connell John, Brown Richard P. C., Migration and Remittances. A Multidisciplinary Synthesis, w: Migration and Remittances, red. John Connell, Richard P. C. Brown, Edward Elgar Publishing, Northampton 2015, s. xiii–lxviii. <https://doi.org/10.4337/9781784716387>
- Cordel Dennis D., Des “Réfugiés” dans l’Afrique précoloniale?, „Politique Africaine” 2002, nr 85, s. 16-29. <https://doi.org/10.3917/polaf.085.0016>
- Country Profile: Sudan 2004, Library of Congress – Federal Research Division, refworld.org/country/, [dostęp: lipiec 2014].
- Crisp Jeff (red.), Uchodźcy świata 1997–1998. Wyzwania humanitarne, UNHCR, PWN, Warszawa 1998.
- Crisp Jeff, “Who has counted the refugees?” UNHCR and the politics of numbers, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 12, UNHCR, Geneva 1999.
- Crisp Jeff, Africa’s Refugees. Patterns, Problems and Policy Challenges, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 28, UNHCR, Geneva 2000.
- Crisp Jeff, Interview, June 25, 2001, w: L. Barnett, Global governance and the evolution of the international refugee regime, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 54, Toronto 2002.
- Crisp Jeff, No solutions in sight. The problem of protracted refugee situations in Africa, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 75, UNHCR, Geneva 2003.
- Crisp Jeff, The State of the World’s Refugees. In Search of Solutions, UNHCR, Oxford University Press 1995.
- Cutts Mark (red.), Uchodźcy świata. 50 lat pomocy humanitarnej, przeł. K. Dragan, UNHCR, Warszawa 2000.

Cywa Izabela, Republika Środkowoafrykańska: prawdziwe źródła finansowania rebelii Michela Djotodia, w: Bilad as-Sudan. Varia, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2017, s. 95–124.

Czaika Mathias, Vargas-Silva Carlos (red.), Migration and Economic Growth, Edward Elgar Publishing, Northampton 2012. <https://doi.org/10.4337/9781784714413>

Czaika Mathias, Vargas-Silva Carlos, Introduction, w: Migration and Economic Growth, Edward Elgar Publishing, Northampton 2012, s. 1–15. <https://doi.org/10.4337/9781784714413>

Czaja Dariusz (red.), Inne przestrzenie, inne miejsca. Mapy i terytoria, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec, 2013.

Czerep Jędrzej, Federalizm, nowe słowo-klucz w dyskursie politycznym Sudanu Południowego, w: Bilad as-Sudan. Napięcia i konflikty, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2014, s. 197–214.

Czerep Jędrzej, Polityka i mistyka w Południowym Sudanie. Język sacrum jako przekazywacz projektów politycznych, w: Bilad as-Sudan. Kultury i migracje, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2013, s. 131–142.

Czerep Jędrzej, Rada starszych Dinka – równoległy rząd Południowego Sudanu?, w: Sudan. Wojna, polityka, uchodźcy, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2016, s. 201–238.

Czernichowski Konrad, Podłoże konfliktu w Republice Środkowoafrykańskiej (2012–2014), w: Bilad as-Sudan. Napięcia i konflikty, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2014, s. 91–110.

Czernichowski Konrad, Powrót uchodźców do Sudanu Południowego po proklamowaniu jego niepodległości, w: Bilad as-Sudan. Kultury i migracje, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2013, s. 119–130.

Damme Wim Van, Do refugees belong in camps? Experiences from Goma and Guinea, „Lancet” 1995, vol. 346, s. 360–362. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(95\)92231-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(95)92231-8)

Damme Wim Van, How Liberian and Sierra Leonean Refugees Settled in the Forest Region of Guinea 1990–96, „Journal of Refugee Studies” 1999, 12(1), s. 36–53. <https://doi.org/10.1093/jrs/12.1.36>

Daud Hari, Dans l'enfer du Darfour, Flammarion, Paris 2008.

Daud Hari, Tłumacz z Darfuru, przeł. Hanna Jankowska, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2018.

Davidson Basil, Społeczna i polityczna historia Afryki w XX wieku, przeł. Bartosz Hlebowicz, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.

Davies Jessica, McCallum Judith, Okech Alfred, Regional Security, Gender Identity and CPA Implementation in Sudan, Africa Peace Forum and Project Ploughshares, Nairobi 2008.

Davis John, The Anthropology of Suffering, „Journal of Refugee Studies” 1992, 5(2), s. 149–161. <https://doi.org/10.1093/jrs/5.2.149>

Deng Francis M., Minear Larry, The Challenges of Famine Relief. Emergency operations in the Sudan, Brookings Institution, Washington 1992.

Depierre D., H. Gillet, Désertification de la zone sahélienne au Tchad (Bilan de dix années de mise en défense), „Bois et Forêts des Tropiques” 1971, nr 139, s. 3–25.

Dinstein Yoram, The Right to Life, Physical Integrity, and Liberty, w: The International Bill of Rights. The Covenant on Civil and Political Rights, red. Louis Henkin, Columbia University Press, New York 1981, s. 114–116.

Dorejko P., Przemiany struktur społeczno-demograficznych ludności, w: Teoria przejścia demografii cznego, red. Marek Okólski, Państwowe Wydawnictwa Ekonomiczne, Warszawa 1990.

Douglas Mary, Czystość i zmaza, przeł. Marta Bucholc, PIW, Warszawa 2007.

Drewnowski Jerzy, Humanitaryzm a miłość bliźniego. Porównanie podatności na degenerację, „Racjonalista”, www.racjonalista.pl/kk.php/s,4975 [dostęp: październik 2017].

Dreze Jean, Samson Meera, Singh Satyajit (red.), The Dam and the Nation. Displacement and Resettlement in the Narmada Valley, Oxford University Press, Delhi–New York 1996.

Drozdz Martine, Pliez Olivier, Entre Libye et Soudan. La fermeture d’une piste transsaharienne, „Autrepart” 2005, 4(36), s. 63–80. <https://doi.org/10.3917/autr.036.0063>

Dunn Elizabeth C., No Path Home. Humanitarian Camps and the Grief of Displacement, Cornell University Press, Ithaca 2018. <https://doi.org/10.7591/9781501712517>

Dunn Elizabeth C., The Chaos of Humanitarian Aid. Adhocracy in the Republic of Georgia, „Humanity. An International Journal of Human Rights, Humanitarianism, and Development” 2012, 3(1), s. 1–23. <https://doi.org/10.1353/hum.2012.0005>

Dziekan Marek (red.), Arabowie. Słownik Encyklopedyczny, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.

Edwards Adrian, UNHCR Viewpoint. Refugee Or Migrant – Which is Right?, [online] <http://www.unhcr.org/news/latest/2016/7/55df0e556/unhcr-viewpoint-refugee-migrant-right.html> [dostęp: styczeń 2016].

Eggers Dave, What is the What, Vintage Books, New York 2006.

El-Hinnawi Essam, Environmental Refugees, UNEP, Nairobi 1985.

El-Or Tamar, Schechet Nina, Anthropology of Zones of Suffering. Ethics and Ethnography, Dept. of Sociology and Anthropology Hebrew University, <https://www.tamarelor.com/images/stories/articles/zones%20of%20suffering%20ethics%20and%20ethnography.pdf> [dostęp: wrzesień 2017].

El-Risala Mohammed, African Folklore and Politics, praca magisterska, Institute of African and Asian Studies, Department of Folklore, University of Khartoum, 1977.

Eltahawy Nora, Comer Brooke, Elshimi Amani (red.), Voices in Refuge. Stories from Sudanese Refugees in Cairo, The American University in Cairo Press, Cairo–New York 2009.

EU urges Spain to allow migrants to present asylum requests, AFP 2015, 16 kwietnia, <https://www.yahoo.com/news/eu-urges-spain-allow-migrants-present-asylum-requests-195346176.html> [dostęp: wrzesień 2017].

Evans-Pritchard Edward E., The Azande, Clarendon Press, Oxford 1971.

- Evans-Pritchard Edward E., *Witchcraft, Oracles and Magic among the Azande*, Oxford University Press 1958 [wyd. pol. *Czary, wyrocznie i magia u Azande*, przeł. Sebastian Szymański, PIW, Warszawa 2008].
- Fahim Hussein M., *Dams, People, and Development. The Aswan High Dam Case*, Pergamon, New York 1981.
- Fahim Hussein M., *Egyptian Nubians. Resettlement and Years of Coping*, University of Utah Press, Salt Lake City 1983.
- Fassin Didier, Pandolfi Mariela, *Contemporary States of Emergency, Zone*, New York 2010.
- Fellowship for African Relief (FAR), World Food Programme (WFP), Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Report of the results of an Interagency Rapid Assessment*, October/November 2005.
- Ferguson James, *The Anti-Politics Machine. „Development”, Depoliticization and Bureaucratic Power in Lesotho*, Cambridge University Press, Cambridge 1994.
- Ferguson Niall, Foreword, w: Moyo Dambisa, *Dead Aid. Why Aid Is Not Working and How There Is a Better Way for Africa*, Penguin Books, New York 2009, s. ix–xii.
- Fernandez Diego, Kisingu Julius, Wanambwa David, *Dadaab and Kakuma refugee camps market assessment*, World Food Programme, Kenya 2014.
- Findley Sally E., *Does Drought Increase Migration? A Study of Migration from Rural Mali during the 1983–1985 Drought*, „*International Migration Review*” 1994, nr 28, s. 539–553.
<https://doi.org/10.1177/019791839402800306>
- Florczak Agnieszka, *Uchodźstwo*, w: *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, red. Agnieszka Florczak, Alicja Lisowska, OTO Agencja Reklamowa, Wrocław 2014, s. 373–395,
<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/59142/edition/59029/content?ref=desc> [dostęp: listopad 2017].
- Foucault Michel, *Des espaces autres*, „*Architecture, Mouvement, Continuité*” 1984, nr 5, s. 46–49.
- Foucault Michel, *Nadzorować i karać. Narodziny więzienia*, przeł. Tadeusz Komendant, Aletheia, Warszawa 2009 [wyd. oryg. 1975].
- Frontex, *European Border and Coast Guard Agency, Risk Analysis for 2017*, Warsaw 2017.
- Garang John, *Report on a visit to the Central African Republic, 5–13 July*, Ministry of Interior, Khartoum [c. 1970].
- Gatrell Peter, *The Making of the Modern Refugee*, Oxford University Press, Oxford 2013.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199674169.001.0001>
- Gawith Megan, *Application of the UKCIP02 climate change scenarios. Reflections and lessons learnt*, „*Global Environmental Change*” 2009, vol. 19, s. 113–121.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2008.09.005>
- Gebrewold-Tochalo Belachew, *Anatomy of Violence. Understanding the Systems of Conflict and Violence in Africa*, Ashgate, Farnham–Burlington 2009.
- Gellar Sheldon, *The Ratched-McMurphy Model Revisited. A Critique of Participatory Development Models, Strategies, and Projects*, „*Issue. A Journal of Opinion*” 1985, vol. 14, s. 25–28.
<https://doi.org/10.2307/1262532>

Gennep Arnold van, Obrzędy przejścia, przeł. Beata Biały, PIW, Warszawa 2006 [wyd. oryg. 1909].

Geoffroy Agnès de, From Internal to International Displacement in Sudan, Paper Prepared for the Migration and Refugee Movements in the Middle East and North Africa. The Forced Migration & Refugee Studies Program, American University in Cairo 2007.

Ghorashi Halleh, Agents of Change or Passive Victims. The Impact of Welfare States (the Case of the Netherlands) on Refugees, „Journal of Refugee Studies” 2005, vol. 18, nr 2, s. 181–198.

<https://doi.org/10.1093/refuge/fei020>

Gibney Matthew J., The Ethics and Politics of Asylum. Liberal Democracy and the Response to Refugees, Cambridge University Press, Cambridge 2004. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511490248>

Gillan Audrey, Moszynski Peter, Aid Workers in Food for Child Sex Scandal, „The Guardian” 2002, 27 lutego.

Gleick Peter, The world's water 2000–2001, Island Press, Washington, DC 2000.

Goethe Johann Wolfgang von, Podróż włoska, przeł. Henryk Krzeczkowski, PIW, Warszawa 1980.

Goffman Erving, Instytucje totalne. O pacjentach szpitali psychiatrycznych i mieszkańcach innych instytucji totalnych, przeł. Jacek Łaszcz, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2011 [wyd. oryg. 1961].

Goitum Eyob, Prospects and Retrospects of the Recent Mass Mobility of Eritrean Refugees to the Three Towns: 1974–1978, praca doktorska, Department of Geography, University of Khartoum 1979.

Goldberg Michelle, Wojny reprodukcyjne. Płeć, władza a przyszłość świata, przeł. Agnieszka Weseli-Ginter, Wydawnictwo Czarna Owca, Warszawa 2011.

Goldenberg J., Environmental Politics, „Environment” 1997, 39(8).

Goodwin-Gill Guy S., McAdam Jane, The Refugee in International Law, Oxford University Press, Oxford 2007.

Górny Anna, Kaczmarczyk Paweł, Uwarunkowania i mechanizmy migracji zarobkowych w świetle wybranych koncepcji teoretycznych, Instytut Studiów Społecznych UW, Warszawa 2003.

Gould W.T.S., Migration and Recent Economic and Environmental Change in East Africa, w: The Migration Experience in Africa, red. Jonathan Baker, Tade Akin Aida, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala 1995, s. 122–148.

Goździak Elżbieta, Walter Alissa, Urban Refugees In Cairo, Georgetown University, Washington 2012.

Grabska Katarzyna, Brothers or Poor Cousins? Rights, Policies and the Well-being of Refugees in Egypt, w: Forced Displacement. Why Rights Matter, red. Katarzyna Grabska, Lyla Mehta, Palgrave Macmillan, London 2008. https://doi.org/10.1057/9780230583009_4

Grabska Katarzyna, Gender, Home & Identity. Nuer Repatriation to Southern Sudan, James Currey, Rochester 2014.

Grabska Katarzyna, Living on the Margins – Livelihoods of Sudanese Refugees in Urban Settings, Forced Migration and Refugee Studies, Working Paper No. 6, The American University in Cairo 2005.

Grabska Katarzyna, Lost boys, invisible girls. Stories of Sudanese marriages cross borders, „Gender, Place and Culture” 2010, 17(4), s. 479–497. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2010.485839>

Grabska Katarzyna, Marrying on credit. The burden of bridewealth on refugee youth, „Forced Migration Review” 2012, nr 40, s. 7–8.

Graveline Sarah, Uganda’s refugee policy. A success story under strain?, „Africa Watch” 2017, vol. 15, 6 kwietnia.

Green Reginald H., Food security and return. Some aspects of entitlements, markets and modalities, referat wygłoszony na konferencji: „Reconstructing Livelihoods: Towards New Approaches to Resettlement” (2nd International Conference on Displacement and Resettlement Refugee Studies Programme University of Oxford) Christ Church, Oxford, September 1996.

Gregory R., Getting Down to Earth. Practical Applications of Ecological Economics, „Environment” 1997, 39(9).

Griek Ilse, Traditional Systems of Justice in Refugee Camps. The Need for Alternatives, „Refugee Reports” 2006, vol. 27, nr 2, s. 1–4.

Gstrein Heinz, Wśród handlarzy niewolników w Sudanie, przeł. Janina Borowiczowa, Verbinum, Warszawa 1992.

Guma Kunda Komey, Civilians’ Survival Strategies amid Institutionalized Insecurity and Violence in the Nuba Mountains, Sudan, Sudan Working Paper 4, Bergen 2016.

Gupta Rakesh, Sahrawi Society. Transition, Resistance and Polisario, Patriot Publishers, New Delhi 1988.

Haas Hein de, International Migration, Remittances and Development: myths and facts, w: Migration and Remittances, red. John Connel, Richard Brown, Edward Elgar Publishing, Northampton 2015, s.716–720.

Haas Hein de, The Myth of Invasion. The inconvenient realities of African migration to Europe, „Third World Quarterly” 2008, 29(7), s. 1305–1322. <https://doi.org/10.1080/01436590802386435>

Haas Hein de, Turning the Tide? Why Development Will Not Stop Migration, „Development and Change” 2007, nr 38/5, s. 819–841. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7660.2007.00435.x>

Haleem Muhammad Abdel, Sherif Adel Omar, Daniels Kate (red.), Criminal Justice in Islam, I.B. Tauris, London–New York 2003.

Hamilton-Merritt Jane, Tragic Mountains. The Hmong, the Americans, and the Secret Wars for Laos, 1942–1992, Indiana University Press, Bloomington 1999.

Hamood Sara, African Transit Migration Through Libya to Europe. The Human Cost, Forced Migration and Refugee Studies, The American University in Cairo, Cairo 2006.

Hantscher Sinja, The United Nations High Commissioner for Refugees discourse on environmentally displaced persons. A double-edged sword?, w: Organizational Perspectives on Environmental Migration, red. Kerstin Rosenow-Williams, François Gemenne, Routledge, London–New York 2016.

Harding Jeremy, The Uninvited, „London Review of Books” 2000, 3 lutego; <https://www.lrb.co.uk/v22/n03/jeremy-harding/the-uninvited> [wrzesień 2016].

Harpviken Kristian B., Lischer Sarah, Refugee Militancy in Exile and Upon Return in Afghanistan and Rwanda, w: Transnational Dynamics of Civil War, red. Jeffrey T. Checkel, Cambridge University Press, Cambridge 2013, s. 89–119. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139179089.007>

Harrell-Bond Barbara, *Imposing Aid. Emergency Assistance to Refugees*, Oxford University Press, Oxford 1986.

Harrell-Bond Barbara, *Refugee Studies at Oxford Some History*, referat wygłoszony na konferencji „The Growth of Forced Migration. New Direction in Research, Policy and Practice”, University of Oxford 25–27 March, 1998, s. 4, <https://www.rsc.ox.ac.uk/> [dostęp: październik 2017].

Harrell-Bond Barbara, Voutira Efithia, *Anthropology and the Study of Refugees*, „*Anthropology Today*” 1992, 8(4), s. 6–10. <https://doi.org/10.2307/2783530>

Harrell-Bond Barbara, Voutira Eftihia, Leopold Mark, *Counting the Refugees. Gifts, Givers, Patrons and Clients*, „*Journal of Refugee Studies*” 1992, vol. 5, nr 3/4, s. 205–225. <https://doi.org/10.1093/jrs/5.3-4.205>

Harte Michael J., *Ecology, sustainability and environment as capital*, „*Ecological Economies*” 1995, vol. 15, s. 157–164. [https://doi.org/10.1016/0921-8009\(95\)00043-7](https://doi.org/10.1016/0921-8009(95)00043-7)

Hartley Paul F., Bland Ronald, *South Sudan. Challenges and Opportunities for Africa’s New Nation*, Nova Science Publishers, New York 2012.

Hassner Pierre, *Koniec pewników. Eseje o wojnie, pokoju i przemocy*, przeł. Maryna Ochab, Sic!, Warszawa 2002.

Hathaway James C., *The Law of Refugee Status*, Butterworths, Toronto–Vancouver 1991.

Hatommond Laura, *Examining the Discourse of Repatriation. Towards a More Proactive Theory of Return Migration*, w: *The End of Refugee Cycle? Refugee Repatriation and Reconstruction*, red. Richard Black, Khalid Koser, Berghahn Books, New York–Oxford 1999, s. 227–244.

Have Claudia, *Africa and Climate Change*, United Nations University 2008, <http://ourworld.unu.edu/en/africa-and-climate-change/> [dostęp: 28.03.2015].

Hayder Ibrahim Ali, *Civil Society and Democratization in Arab Countries with Special Reference to the Sudan*, Islamic Area Studies Project, Tokyo 1999.

Haysom Simone, *Sanctuary in the city? Urban displacement and vulnerability. Final Report*, HPG Report nr 33, Humanitarian Policy Group, London 2013.

Hecht Joan, *The Journey of the Lost Boys. A Story of Courage, Faith and the Sheer Determination to Survive by a Group of Young Boys Called “The Lost Boys of Sudan”*, Allswell Press, Jacksonville, FL 2005.

Henry Jeya, Macbeth Helen, *Special Nutritional Needs in Refugee Camps. A Cross-Disciplinary Approach*, w: *Food in Zones of Conflict. Cross-Disciplinary Perspectives*, red. Paul Collinson, Helen Macbeth, Berghahn Books, New York–Oxford 2017, s. 53–64.

Hens Luc, Kwesi Boon Emmanuel, *Institutional, legal, and economic instruments in Ghana’s environmental policy*, „*Environmental Management*” 1999, nr 24, s. 337–351. <https://doi.org/10.1007/s002679900237>

Holcomb Bonnie, Clay Jason, *The Ethiopian Famine. The Politics of a Famine Report. Rejoinder to Richard Pankhurst*, „*Anthropology Today*” 1987, vol. 3, nr 1, s. 10–14. <https://doi.org/10.2307/3033265>

Holt Peter M., Daly Martin W., *A History of the Sudan. From the Coming of Islam to the Present Day*, Longman Group UK, London 1988.

Horowitz Michael, Victims Upstream and Down, „Journal of Refugee Studies” 1991, 4(2), s. 164–181. <https://doi.org/10.1093/jrs/4.2.164>

Hovil Lucy, Self-settled Refugees in Uganda. An Alternative Approach to Displacement?, „Journal of Refugee Studies” 2007, vol. 20, nr 4, s. 599–620. <https://doi.org/10.1093/jrs/fem035>

Hudzik Jan P., Filozofia a problem uchodźców w Niemczech, „Teksty Drugie” 2017, nr 2, s. 280–300.

Hugo Graeme J., Climate Change Induced Mobility and the Existing Migration Regime in Asia and the Pacific, w: Climate Change and Displacement. Multidisciplinary Perspectives, red. Jane McAdam, Hart Publishing, Oxford 2010.

Hugo Graeme J., Introduction, w: Migration and Climate Change, red. Greame J. Hugo, Edward Elgar Publishing, Northampton 2013. <https://doi.org/10.4337/9781784714130>

Human Rights Watch, Children in Sudan. Slaves, street children and child soldiers, New York 1998.

Human Rights Watch, Hidden in Plain View. Refugees Living Without Protection in Nairobi and Kampala, New York 2002.

Hundred killed in South Sudan clashes: ex officer, Reuters 2006, 30 listopada. Hundreds of migrants try to storm border into Spain’s enclave of Ceuta, Reuters 2017, 1 stycznia, <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-spain/hundreds-of-migrants-try-to-storm-border-into-spains-enclave-of-ceuta-idUSKBN14L147> [dostęp: wrzesień 2017].

Hutchinson Sharon E., Madut Jok Jok, Gendered Violence and the Militarization of Ethnicity. A Case Study from South Sudan, in: Postcolonial Subjectivities in Africa, red. Richard Werbner, Zed Books, London 2002, s. 84–100.

Hutchinson Sharon E., Nuer ethnicity militarized, „Anthropology Today” 2000, 16(3), s. 8–9. <https://doi.org/10.1111/1467-8322.00024>

Hyndman Jennifer, Giles Wenona, Refugees in Extended Exile: Living on the Edge, Berghahn, New York–Oxford 2016. <https://doi.org/10.4324/9781315618029>

Hyndman Jennifer, Managing Displacement. Refugees and the Politics of Humanitarianism, University of Minnesota Press, Minneapolis 2000.

Idris M., Jumhuriat tushad... almadi walhadir walmustaqbal [Republika Czadu... przeszłość, terażniejszość i przyszłość], http://www.alukah.net/world_muslims/0/63215/ [dostęp: 18.09.2015].

Immigration to Israel. Total Immigration from Ethiopia (1948–Present), „Jewish Virtual Library”, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/total-immigration-from-ethiopia-1948-present> [dostęp czerwiec 2017].

Italy Boat Sinking. Hundreds Feared Dead off Lampedusa, BBC News 2013, www.bbc.co.uk/news-europe-24380247 [dostęp: sierpień 2015].

Jacobsen Karen, Can Refugees Benefit the State? Refugee Resources and African Statebuilding, „The Journal of Modern African Studies” 2002, vol. 40, no. 4, s. 577–596. <https://doi.org/10.1017/S0022278X02004081>

Jacobsen Karen, Landau Loren B., The Dual Imperative in Refugee Research. Some Methodological and Ethical Consideration in social Science Research on Forced Migration, „Disasters” 2003, 27(3), s. 185–206. <https://doi.org/10.1111/1467-7717.00228>

- Jacobsen Karen, *The Economic Life of Refugees*, Kumarian Press, Boston 2005.
- Jacobsen Karen, *The forgotten solution. Local integration for refugees in developing countries*, *New Issues in Refugee Research*, Working Paper No. 45, UNHCR, Geneva 2001.
- Jacobson Jodi L., *Environmental Refugees. A Yardstick of Habitability*, Worldwatch Institute, Washington 1988. <https://doi.org/10.1177/027046768800800304>
- Jagielski Jacek, *Obywatelstwo w wymiarze prawnym*, w: *Obywatelstwo na progu XXI wieku. Konteksty prawne i kulturowe*, red. Maciej Ząbek, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Biuro Krajowe UNHCR w Polsce, Warszawa 2013, s. 35–48.
- James Wendy, *Kwanim Pa. The making of Uduk People*, Clarendon Press, Oxford 1979.
- Janicki Wojciech, *Przegląd teorii migracji ludności*, UMCS, Lublin 2007.
- Jaskułowski Krzysztof, Pawlak Marek, *Główne teorie migracji międzynarodowych. Przegląd, krytyka, perspektywy*, „Sprawy Narodowościowe”, Seria nowa, 2016, nr 48, s. 128–146. <https://doi.org/10.11649/sn.2016.008>
- Jastram Kate, Achiron Marilyn, *Ochrona uchodźców: Przewodnik po międzynarodowym prawie azylowym*, Polska Grupa Unii Międzyparlamentarnej, Warszawa 2001.
- Jaźwińska Ewa, Okólski Marek (red.), *Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2001.
- Jedrej M. C., *West African Masks and Social Control*, „Journal of Museum Ethnography”, No 3: „African Anthropology in Scotland” 1991, s. 1–14.
- Johnson Douglas H., *The Root Cause of Sudan’s Civil Wars*, Indiana University Press, Bloomington 2003.
- Johnson Ginger A., *Frozen words. Memory and sexual violence amongst Sudanese refugee women in Cairo*, *New Issues in Refugee Research*, Research Paper no. 240, UNHCR, Geneva 2012.
- Johnson Trish, *Eritrea Refugees in Sudan*, „Disasters” 1979, 3(4), s. 417–421. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7717.1979.tb00179.x>
- Joly Daniele, *Odyssean and Rubicon Refugees. Toward a Typology of Refugees in the Land of Exile*, „International Migration Review” 2002, 40(6), s. 3–23. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00221>
- Jonsson Gunvor, *The Mirage of Migration. Migration Aspiration and Immobility in a Malian Soninke Village*, Institute of Anthropology, Master’s Thesis, University of Copenhagen, Copenhagen 2007.
- Just Małgorzata, *Jak przystosować się do życia w Polsce*, w: *Między piekłem a rajem. Problemy adaptacji kulturowej uchodźców i migrantów w Polsce*, red. Maciej Ząbek, Trio, Warszawa 2002, s. 113–127.
- Kapuściński Ryszard, *Heban*, Czytelnik, Warszawa 1998.
- Karadawi Ahmed, *A Note on Urban Refugees in the Sudan: 1975–1978*, COR 1978.
- Karadawi Ahmed, *Refugee Policy in Sudan, 1967-1984*, New York–Oxford 1999.
- Karamalla-Gaiballa Nagmeldin, *Sudan. Konflikt w Darfurze (2003–2011)*, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Warszawa 2017.
- Karpiński Rafał, *Sudan Centralny do końca XVI w.*, w: *Historia Afryki od początku XIX w.*, red. Michał Tymowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków 1996.

- Kasprowicz Daniel, Bezpieczeństwo żywnościowe i niedożywienie w Afryce Subsaharyjskiej – nowe kierunki i trendy, „Problemy Higieny i Epidemiologii” 2015, 96 (1), s. 84–91.
- Kasumba Flora O., Lukello Robert, Sustainable Development and Graduate Unemployment in Tanzania, w: Sustainable Development in Sub-Saharan Africa, red. Maciej Ząbek, University of Iringa, Institute of Ethnology and Cultural Anthropology University of Warsaw, Iringa–Warsaw 2015, s. 121–138.
- Keegan John, Historia wojen, przeł. Grzegorz Woźniak, Książka i Wiedza, Warszawa 1998.
- Keller Stephen L., Uprooting and Social Change. The Role of Refugees in Development, Manohar Book Service, Delhi 1975.
- Kelly Charles (red.), The Demography of Forced Migration. Summary of a Workshop, National Academy Press, Washington 1998.
- Kenig-Witkowska Maria M., Kilka uwag na temat praw ludów w Afrykańskiej Karcie Praw Człowieka i Ludów, w: Obrazy świata kultury, red. Sławomir Łodziński, Jan J. Milewski, Jerzy Zdanowski, Semper, Warszawa 1997.
- Kibreab Gaim, African refugees. Reflections on the African refugee problem, Africa World Press, Trenton 1985.
- Kibreab Gaim, Local Settlements in Africa. A Misconceived Option?, „Journal of Refugee Studies” 1989, vol. 2, nr 4, s. 468–490. <https://doi.org/10.1093/jrs/2.4.468>
- Kibreab Gaim, Stranded Birds of Passage? Eritrean and Ethiopian Refugees in Khartoum, Sudan, „Refuge. Canada’s Journal on Refugees” 1991, 10(4), s. 6–11.
- Kibreab Gaim, The State of the Art of Refugee Studies in Africa, Papers in Economic History, Uppsala 1991.
- Kimball L., Policy Making in an Era of Global Environmental Change, „Environment” 1997, 39(8).
- Kinano Joyce et al., Unsafe abortion and abortion care in Khartoum, Sudan, „Reproductive Health Matters” 2009, 17(34), s. 71–77. [https://doi.org/10.1016/S0968-8080\(09\)34476-6](https://doi.org/10.1016/S0968-8080(09)34476-6)
- Kingsley Patrick, Nowa Odyseja. Opowieść o kryzysie uchodźczym, przeł. Aleksandra Paszkowska, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2017.
- Klein Alice, Northern Uganda’s displaced people are left to fend for themselves, „The Guardian” 2012, 24 stycznia.
- Kłosowicz Robert, Konteksty dysfunkcyjności państw Afryki Subsaharyjskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017.
- Kłosowicz Robert, Państwa Sahelu – „Strefa kryzysów” w Afryce Subsaharyjskiej, w: Bilad as-Sudan, varia, red. Waldemar Cisło, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin, 2017, s. 7–28.
- Kok Walter, Self-settled refugees and the socio-economic impact of their presence on Kassala, Eastern Sudan, „Journal of Refugee Studies” 1989, vol. 2, nr.4, s. 419–440. <https://doi.org/10.1093/jrs/2.4.419>
- Końkowski Leszek, Po co nam prawa człowieka?, „Gazeta Wyborcza” 2003, 25–26 października. Kuhlman Tom, Burden or Boon? A Study of Eritrean Refugees in the Sudan, VU University Press, Amsterdam 1990.
- Kuhlman Tom, The economic integration of refugees in developing countries, „Journal of Refugee Studies” 1991, vol.4, nr 1, s. 1–20. <https://doi.org/10.1093/jrs/4.1.1>

- Kuisz Jarosław, Pawłowski Łukasz, Wciąż wierzę w postęp, „Kultura Liberalna” nr 440, 2017.
- Kula Witold, Problemy i metody historii gospodarczej, PWN, Warszawa 1963.
- Kunz Egon F., The Refugee in Flight. Kinetic Models and Forms of Displacement, „International Migration Review” 1973, 7(2), s. 125–146. <https://doi.org/10.1177/019791837300700201>
- Kurcz Maciej, Sudan na rozdrożu – refleksje etnografa po ogłoszeniu niepodległości przez Sudan Południowy, w: Sudan. Bogactwo kultur i wewnętrzne napięcia, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2012, s. 211–230.
- Kuźniar Roman, Prawa człowieka. Prawo, instytucje, stosunki międzynarodowe, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2000.
- Landau Loren B., Urban Refugees, Forced Migration Online, Research Guide 2004, <http://www.forcedmigration.org/research-resources/expert-guides/urban-refugees> [dostęp: sierpień 2018].
- Łapott Jacek, Dogonowie z Mali. Społeczność tradycyjna w procesie zmian, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012.
- Lassailly-Jacob Veronique, Des réfugiés mozambicains sur les terres des Zambiens. Le cas du site agricole d’Ukwimi, 1987–1994, w: Populations réfugiées. De l’exil au retour, red. Luc Cambrézy, Veronique Lassailly-Jacob, Éditions de l’IRD, Paris 2001, s. 269–299. <https://doi.org/10.4000/books.irdeditions.6664>
- Latour Éliane de, Du ghetto au voyage clandestin. La métaphore héroïque, „Autrepart” 2001, vol. 19, nr 3, s. 155–176. <https://doi.org/10.3917/autr.019.0155>
- Lee Everett S., A Theory of Migration, „Demography” 1966, vol. 3, nr 1, s. 47–57. <https://doi.org/10.2307/2060063>
- Lemert Charles, Gillan Garth, Michel Foucault. Teoria społeczna i transgresja, przeł. D. Leszczyński, L. Rasiński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Wrocław 1999.
- Lemke Thomas, Biopolityka, przeł. Tomasz Dominiak, Sic!, Warszawa 2010.
- Lewis Oscar, Nagie życie, t. I–II, przeł. Zofia Kierszys, PIW, Warszawa 1976.
- Liberti Stefano, Na południe od Lampeduzy. Podróże rozpacz, przeł. Marcin Wyrembelski, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2013.
- Lischer Sarah K., Collateral Damage. Humanitarian Assistance as a Cause of Conflict, „International Security” 2003, vol. 28, nr 1, s. 79–109. <https://doi.org/10.1162/016228803322427983>
- Lischer Sarah K., Dangerous Sanctuaries. Refugee Camps, Civil War, and the Dilemmas of Humanitarian Aid, Cornell University Press, New York 2005.
- Lissner Jørgen, The politics of altruism. A study of the political behavior of development agencies, Lutheran World Federation, Geneva 1977.
- Loescher Gil, The International Refugee Regime. Stretched to the Limit?, „Journal of International Affairs” 1994, 47(2), s. 351–377.
- Loescher Gil, The UNHCR and World Politics. A Perilous Paths, Oxford University Press, Oxford 2001. <https://doi.org/10.1093/0199246912.001.0001>

Loizos Peter, *The Heart Grown Bitter. A Chronicle of Cypriot War Refugees*, Cambridge University Press, Cambridge 1981.

Lokosang Laila B., *South Sudan. The Case for Independence and Learning from Mistakes*, Xlibris Corporation 2010.

Lopez Aurelie, *The Protection of Environmentally-Displaced Persons in International Law*, „*Environmental Law*” 2007, vol. 37, nr 2, s. 365–409.

Łoś Robert, *Konflikty w Sudanie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.

M’Bow Amadou-Mahtar, *For the safeguarding of the ancient cities of Mauritania (Oudane, Chinguitti, Tichitt and Oualata)*, UNESCO 1983.

MacCallum Spencer H., *The Rule of Law without the State*, „*Mises Daily Articles*”, <https://mises.org/library/rule-law-without-state> [dostęp: sierpień 2017].

Madokoro Laura, *Borders Transformed. Sovereign Concerns, Population Movement and the Making of Territorial Frontiers in Hong Kong, 1949–1967*, „*Journal of Refugee Studies*” 2012, vol. 25, nr 3, s. 407–427. <https://doi.org/10.1093/jrs/fes008>

Madut Jok Jok, *Dinka Agro-pastoral Economy and Changing Kinship and Gender Relationships as concomitants of War. The Implication for Sustenance*, Scandinavian Institute of African Studies, Uppsala 1995.

Madut Jok Jok, *War and Slavery in Sudan*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2001. <https://doi.org/10.9783/9780812200584>

Madys Agnieszka, *Tuaregowie między walką narodowowyzwoleńczą a terroryzmem. Krótkie repetytorium z historii problemu*, w: Bilad as-Sudan. *Varia*, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2017, s. 165–186.

Mahapatra L. K., *Resettlement, Impoverishment and Reconstruction in India, Development for the Deprived*, Vikas Publishing House, New Delhi 1999.

Makonnen Asfaw, *Los*, w: *Afrykański wygnaniec, tożsamość a prawa człowieka*, red. Joanna Mantel-Niećko, Trio, Warszawa 1999, s. 340–341.

Malewska-Szałygin Anna, *Antropologia i polityka – zastosowanie czy uwikłanie*, w: *Antropologia stosowana*, red. Maciej Ząbek, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Warszawa 2013.

Malkki Liisa H., *Purity and Exile. Violence, Memory, and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania*, The University of Chicago Press, Chicago–London 1995. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226190969.001.0001>

Malkki Liisa H., *Refugee and Exile. From “Refugee Studies” to National Order of Things*, „*Annual Review of Anthropology*” 1995, nr 24, s. 495–523. <https://doi.org/10.1146/annurev.an.24.100195.002431>

Malkki Liisa H., *Speechless Emissaries. Refugees, Humanitarianism, and Dehistoricization*, „*Cultural Anthropology*” 1996, 11(3), s. 377–404. <https://doi.org/10.1525/can.1996.11.3.02a00050>

Malone Barry, *Why Al-Jazeera Will Not Say Mediterraen „Migrants”*, „*Al-Jazeera*” [online], <https://www.aljazeera.com/blogs/editors-blog/2015/08/al-jazeera-mediterranean-migrants-150820082226309.html> [dostęp: październik 2015].

- Mamdani Mahmood, *When Victims Become Killers. Colonialism, Nativism and the Genocide in Rwanda*, Princeton University Press, Princeton 2001. <https://doi.org/10.1515/9781400851720>
- Mantel-Niećko Joanna, Ząbek Maciej (red.), *Róg Afryki. Historia i współczesność*, Trio, Warszawa 1999.
- Maquet Jacques J., *Le systeme des relations sociales dans le Ruanda ancien*, Tervuren, Bruxelles 1954.
- Marshall Paul, Gilbert Lela, Shea Nina, *Prześladowani. Przemoc wobec chrześcijan*, przeł. Ryszard Zajączkowski, Wydawnictwo Św. Wojciecha, Poznań 2014.
- Marx Emanuel, *The Social Work of Refugees. A Conceptual Framework*, „Journal of Refugee Studies” 1990, 3(3), s. 189–203. <https://doi.org/10.1093/jrs/3.3.189>
- Massey Douglas S., *International Migration and Economic Development in Comparative Perspective*, „Population and Development Review” 1988, nr 14, s. 383–414. <https://doi.org/10.2307/1972195>
- Mateus João D., *The Uninvited. Refugees at the Rich Man’s Gate*, „Finisterra” 2004, 39(77), s. 179–181. <https://doi.org/10.18055/Finis1567>
- Mauss Marcel, *Szkic o darze*, przeł. Krzysztof Pomian, PWN, Warszawa 1973.
- Mawut Guarak, *Integration and Fragmentation of the Sudan. An African Renaissance*, AuthorHouse, Bloomington 2011.
- Mazurkiewicz Anna, *Uchodźcy polityczni z Europy Środkowo-Wschodniej w amerykańskiej polityce zimnowojennej (1948–1954)*, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa–Gdańsk 2016.
- Mbuzukongira Grazioux, *Rwandan Refugees in the Democratic Republic of Congo. Enforcement Mechanism to Implement International Law Standards for the Protection of Refugees*, Common Ground Publishing, Champaign 2013. <https://doi.org/10.18848/978-1-61229-195-6/CGP>
- McClanahan Tim, Polunin Nicholas, Done Terry, *Ecological States and Resilience of Coral Reefs*, „Conservation Ecology” 2002, 6(2). <https://doi.org/10.5751/ES-00461-060218>
- McGonigle Ian V., *Khat. Chewing on a bitter controversy*, „Anthropology Today” 2013, vol. 29, nr 4, s. 4–7. <https://doi.org/10.1111/1467-8322.12042>
- McGregor Joann, Mazur Robert, Harrell-Bond Barbara, *Refugees in Swaziland. Livelihood and Integration*, Refugee Studies Programme, World Food Programme, Oxford 1991.
- McLeman Robert, *Climate Change. Migration and Critical International Security Considerations*, IOM Migration Research Series, nr 42, International Organization for Migration, Geneva 2011. <https://doi.org/10.18356/cbe15386-en>
- Metcalf Victoria, Pavanella Sara, Mishra Prafulla, *Sanctuary in the City? Urban Displacement and Vulnerability in Nairobi*, HPG Working Paper, Humanitarian Policy Group, London 2011.
- Mikołajczyk Barbara, *„Wiodące zasady wewnątrzpaństwowych przesiedleń” jako wzór dla ochrony osób przemieszczonych wewnątrznie*, „Prawa Człowieka” 2003, z. 9, s. 15–26.
- Milerová Prášková Dagmar, *Land Grabs in Africa. A Threat to Food Security*, Global Policy Institute – Glopolis, Prague 2012.
- Milewski Jan J., *Afryka– kontynent emigracji? Czynniki skłaniające do emigracji z krajów Afryki Subsaharyjskiej u schyłku XX wieku – Zarys problematyki*, w: *Do stołu dla zamożnych. Ruchy migracyjne*

w Afryce oraz ich znaczenie dla Polski, red. Sławomir Łodziński, Jan J. Milewski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa 1999.

Miller David, Kryzys migracyjny okiem filozofa, <http://filozofuj.eu/david-miller-kryzys-migracyjny-okiem-filozofa/> [dostęp: lipiec 2018].

Mitchell John, Slim Hugo, Registration in Emergencies, Oxfam Practical Health Guide, nr 6, Oxfam, Oxford 1990.

Mohan Giles, Zack-Wiliams A. B., Globalisation from below. Conceptualising the role of the African diasporas in Africa's development, w: Migration and Development, red. Oliver Bakewell, Edward Elgar Publishing, Cheltenham–Northampton 2012.

Morawska Agnieszka, Wykorzystywanie seksualne dzieci dla celów komercyjnych – zarys problemu w perspektywie międzynarodowej, „Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania praktyka” 2003, 2(1), s. 5–18.

Morris Tim, Select Bibliography + Refugees and Displaced People in Urban Areas, <http://www.unhcr.org/4b0ba1209.pdf> [dostęp sierpień 2017].

Mousa Sheikh Mohammed, Recolonization beyond Somalia, [b. wyd.], Nairobi 1998.

Moyo Dambisa, Dead Aid. Why Aid Is Not Working and How There Is a Better Way for Africa, Penguin Books, New York 2009.

Muggah Robert, Mogire Edward, Arms Availability and Refugee Militarization in Africa – conceptualizing the issue, w: No Refugee. The Crisis of Refugee Militarization in Africa, red. Robert Muggah, Zed Books, New York 2006, s. 1–50.

Muhindi Martin M., Nyakato Kiganzi, Integration of the Sudanese „Lost Boys” in Boston, Massachusetts USA, 2002, <https://cis.mit.edu/sites/default/files/documents/IntegrationOfTheSudaneseLostBoys.pdf> [dostęp: sierpień 2018].

Mulumba Deborah, Women Refugees in Uganda. Gender Relations, Livelihood Security and Reproductive Health, Fountain Publisher, Kampala 2010.

Mupedziswa Rodreck, Uprooted. Refugees and Social Work in Africa, „Journal of Social Development in Africa”, Harare, 1993.

Murray Douglas, Przedziwna śmierć Europy. Imigracja, tożsamość, islam, przeł. Tomasz Bieroń, Zys i S-ka, Poznań 2017.

Murray Stephen O., Roscoe Will (red.), Boy-wives and Female Husbands. Studies of African Homosexualities, Palgrave Macmillan, New York 1998.

Myers Norman, Environmental Refugees in a Globally Warmed World, w: Migration and Climate Change, red. Greame J. Hugo, Edward Elgar Publishing, Northampton 2013.

Myers Norman, Environmental refugees. A growing phenomenon of the 21st century, „Philosophical Transactions of the Royal Society” 2002, nr 357, s. 609–613. <https://doi.org/10.1098/rstb.2001.0953>

Myers Norman, Kent Jennifer, Environmental Exodus. An Emergent Crisis in Global Arena, Climate Institute, Washington 1995.

Nadel Siegfried Frederick, The Nuba. An Anthropological Study of the Hill Tribes in Kordofan, Oxford University Press, Oxford 1947.

Nhema Alfred, Tiyambe Zeleza Paul (red.), *The Resolution of African Conflicts. The Management of Conflict Resolution and Post-Conflict Reconstruction*. South Africa, Namibia, Mozambique, Somalia, Sudan, Kenya, Uganda, Mauritius, OSSREA, Addis Ababa 2008.

Nhial Abraham, Mills DiAnn, *Lost Boy no More. A True Story of Survival and Salvation*, Broadman & Holman Publishers, Nashville 2004.

Noël Serge (red.), *Paroles d'exils. Récits et témoignages de migrants entre l'Afrique et l'Europe*, Editions Biliki, Bruxelles 2007.

Norgaard Richard B., *Metaphors we might survive by*, „*Ecological Economies*” 1995, vol. 15, s. 129–131. [https://doi.org/10.1016/0921-8009\(95\)00068-2](https://doi.org/10.1016/0921-8009(95)00068-2)

Notaras Mark, *Does Climate Change Cause Conflict?*, United Nations University 2009, <http://ourworld.unu.edu/en/does-climate-change-cause-conflict>, [dostęp: 20.03.2016].

Nowicki Marek, *Co to są prawa człowieka?*, w: *Szkoła praw człowieka, teksty wykładów*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 1996.

Nowicki Marek, Rzepliński Andrzej, *Wprowadzenie*, w: A. Rzepliński (red.), *Prawa człowieka a policja. Wybór dokumentów Rady Europy i ONZ, CSP, Legionowo* 1992.

Nyong Anthony, *Skutki zmian klimatycznych w tropikach – przypadek Afryki*, w: Jean-Pascal van Ypersele et al., *Zmiany klimatyczne. Impas i perspektywy. Punkt widzenia krajów globalnego Południa*, przeł. Grzegorz Przewłocki, Polska Akcja Humanitarna, Warszawa 2010.

O'Neill Saffron, Hulme Mike, *An iconic approach for representing climate change*, „*Global Environmental Change*” 2009, 19(4), s. 402–410. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2009.07.004>

Ochojska-Okońska Janina, *Wstęp*, w: Linda Polman, *Karawana kryzysu. Za kulisami przemysłu pomocy humanitarnej*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2011.

Okello Moses Chrispus, Ng Joel, *Invisibly displaced persons in Adjumani district*, Refugee Law Project Working Paper No. 19, Kampala 2006.

Okólski Marek, *Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005.

Okólski Marek, Fihel Agnieszka, *Demografia. Współczesne zjawiska i teorie*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.

Oliver Roland, Atmore Anthony, *Dzieje Afryki po 1800 roku*, przeł. Krzysztof Salawa, Książka i Wiedza, Warszawa 2007.

Oliwa-Ciesielska Monika, *Piętno nieprzypisania. Studium o wyizolowaniu społecznym bezdomnych*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2006.

Olsson Gunnar, *Distance and human interaction. A migration study*, „*Geografiska Annaler*” 1965, vol. 47, ser. B, nr 1, s. 3–43. <https://doi.org/10.1080/04353684.1965.11879282>

Olupona Jacob K., *African Traditional Religions in Contemporary Society*, Paragon House, St. Paul, Minnesota 1991.

Oppenheimer Stephen, *Pożegnanie z Afryką. Jak człowiek zaludnił świat*, przeł. Krzysztof Masłowski, Prószyński i S-ka, Warszawa 2013.

Ostrowski Zygmunt L., Soudan. Conflits autour des richesses, L'Harmattan, Paris 2010.

Otto Jan Michiel (red.), Sharia Incorporated. A Comparative Overview of the Legal Systems of Twelve Muslim Countries in Past and Present, Leiden University Press, Leiden 2010.

<https://doi.org/10.5117/9789087280574>

Otto Rudolf, Świątość. Elementy irracjonalne w pojęciu bóstwa i ich stosunek do elementów racjonalnych, przeł. Bogdan Kupis, Książka i Wiedza, Warszawa 1968.

Oyeniya Bukola A., Akinyoade Akinyinka, Landmines, Cluster Bombs and Food Insecurity in Africa, w: Food in Zones of Conflict. Cross-Disciplinary Perspectives, red. Paul Collinson, Helen Macbeth, Berghahn Books, New York–Oxford 2017, s. 39–52.

Pankhust Richard, The Ethiopian Famine. Cultural Survival's New Report, „Anthropology Today” 1986, vol. 2, nr 3, s. 4–5. <https://doi.org/10.2307/3033017>

Paton Callum, Libya: Inside Sabha the heart of Libya's smuggling and human trafficking network, „International Business Times” 2015, 31 lipca, <https://www.ibtimes.co.uk/libya-inside-sabha-heart-libyas-smuggling-human-trafficking-network-1512459> [dostęp: wrzesień 2017].

Pavanello Sara, Elhawary Samir, Pantuliano Sara, Hidden and exposed. Urban refugees in Nairobi, Kenya, HPG Working Paper, Overseas Development Institute, London 2010.

Pawełczak Marek, Wojna domowa w Sudanie 1983–2005, w: Konflikty kolonialne i postkolonialne w Afryce i Azji 1869–2006, red. Piotr Ostaszewski, Książka i Wiedza, Warszawa 2006, s. 906–907.

Pawlik Jacek J., Tradycyjna rodzina afrykańska wobec dzieci, w: Dzieci żyjące na ulicy – nowe zjawisko miast afrykańskich, red. Jarosław Rózański, Missio-Polonia, Warszawa 2004, s. 9–26.

Pawlik Jacek J., Zaradzić nieszczęściu. Rytuały kryzysowe u ludu Basari z Togo, Studio Poligrafii Komputerowej „SQL”, Olsztyn 2006.

Pietrzak Michał, Wolność sumienia i wyznania, w: Szkoła praw człowieka. Teksty wykładów, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 1996.

Piskala Konrad, Dryland, W.A.B., Warszawa 2014.

Pleskot Patryk, Nietrafne klasyfikacje? O przydatności teorii migracyjnych w badaniu polskiej emigracji lat 1980. (na przykładzie Australii), „Central and Eastern European Migration Review” 2013, vol 2, s. 55–73.

Plit Florian, Pustynnienie antropogeniczne na obrzeżach Sahary i w Azji Środkowej. Studium porównawcze, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa 1995.

Pollak Michael, Une Identité blessée, études de sociologie et d'histoire, A. M. Métailié, Paris 1995.

Polman Linda, Karawana kryzysu. Za kulisami przemysłu pomocy humanitarnej, przeł. Ewa Jusewicz-Kalter, Wyd. Czarne, Wołowiec 2011.

Popławski Błażej, Transitional justice i kształtowanie się nowych elit politycznych w Sudanie Południowym, w: Bilad as-Sudan. Napięcia i konflikty, red. Waldemar Cisko, Jarosław Rózański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2014, s. 215–244.

Profile of the Internal Displacement of the Norwegian Refugee Council, Global IDP Database, 29 October 2005.

- Proudfoot Malcolm, *European Refugees: 1939–1951 – A Study in Forced Population Movement*, Faber and Faber, London 1957.
- Prymaka-Oniszk Aneta, *Bieżeństwo 1915. Zapomniani uchodźcy*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2016.
- Queinnec Erwann, Rigal Jean, *Aide alimentaire et carences vitaminiques dans les camps de réfugiés, w: Populations en danger 1995. Rapport annuel sur les crises majeures et l’action humanitaire*, red. François Jean, MSF, Paris 1995, s. 114–120.
- Raspail Jean, *Le camp des Saints*, Robert Laffont, Paris 1973.
- Reynaud Fabrice et al., *Control, Adapt, or Flee. How to Face Environmental Migration?*, Interdisciplinary Security Connections. Publication Series of UNU-EHS, nr 5, Bonn 2007.
- Riccio Bruno, *Talkin’ about migration – some ethnographic notes on the ambivalent representation of migrants in contemporary Senegal*, „Stichproben. Wiener Zeitschrift für kritische Afrikastudien” 2005, nr 8, s. 99–118.
- Richmond Anthony H., *Global Apartheid. Refugees, Racism and the New World Order*, Oxford University Press, Toronto 1994.
- Rivière Claude, *Violences politiques en Afrique noire*, „Anthropos” 2004, 99(1), s. 15–24.
- Rolnictwo i zmiany klimatu: prognozy dla Afryki Subsaharyjskiej, „Globalne Południe” 2014, 17 października, <http://globalnepoludnie.pl/Rolnictwo-i-zmiany-klimatu,1090> [październik 2017].
- Rone Jemera, Pendergast John, *Civilian Devastation. Abuses by All Parties in the War Southern Sudan*, Human Rights Watch, New York 1994.
- Ross Edward A., *Social Control. A Survey of the Foundations of Order*, The Macmillan Company, New York 1901.
- Róžański Jarosław (red.), *Dzieci – ofiary wojny*, Missio-Polonia, Warszawa 2005.
- Róžański Jarosław (red.), *Dzieci głodujące i bez imienia*, Missio-Polonia, Warszawa 2007.
- Róžański Jarosław, *Kościół w Chartumie a uchodźcy z Południa*, w: Bilad as-Sudan. Napięcia i Konflikty, red. Waldemar Cisto, Jarosław Róžański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2014, s. 305–328.
- Róžański Jarosław, *Misje a promocja ludzka, według dokumentów soborowych i posoborowych oraz praktyki misyjnej Kościoła*, Missio-Polonia, Warszawa 2001.
- Rufin Jean-Christophe, *L’empire et les nouveaux barbares*, JC Lattes, Paris 1991.
- Salazar Noel B., *Tanzanian Migration Imaginaries*, w: *Migration and Culture*, red. R. Cohen, G. Jónsson, Edward Elgar Publishing, Cheltenham–Northampton 2011.
- Salem-Murdock Muneera, *Arabs and Nubians in New Halfa. A Study of Settlement and Irrigation*, University of Utah Press, Salt Lake City 1989.
- Sayad Abdelmalek, *The Suffering of the Immigrant*, przeł. David Macey, Blackwell, Cambridge 2004.
- Schechter Jim, *Anthropological Theory and Fieldwork. Problem Solving Tools for Forced Migration Issues*, „High Plains Applied Anthropologist” 2000, 2(20), s. 153–166.
- Scheler Max, *Resentiment a moralność*, przeł. Jan Garewicz, Czytelnik, Warszawa 1977 [wyd. oryg. 1912].

- Schon Justin, *The Causes of Refugee Militarization*, B.A. Thesis, University of Michigan 2011.
- Schuerkens Ulrike, *Structural Change in Western Africa as a Legacy of European Colonialism. The Labour System in Ghana and the Ivory Coast*, „*Current Sociology*” 2003, 51(3–4), s. 287–304.
<https://doi.org/10.1177/0011392103051003008>
- Scudder Thayer, Colson Elizabeth, *Long-Term Research in Gwembe Valley, Zambia*, w: *Long-Term Field Research in Social Anthropology*, red. George Foster et al., Academic Press, New York 1979.
- Seyoum M., Juel-Jensen Bent, *Investigation of the Problems of Ethiopian Refugees in the Sudan*, Oxfam 1976.
- Seyoum Teshale Taddele, *Life History of an Ethiopian Refugee (1944–1991). Sojourn in the Fourth World*, The Edwin Mellen Press, New York 1991.
- Shadid Anthony, *Lurking Insecurity. Squatters in Khartoum*, „*Middle East Report*” 2000, nr 216.
<https://doi.org/10.2307/1520206>
- Shepherd Gill, *The Impact of Refugees on the Environment and Appropriate Responses*, Overseas Development Institute (ODI) and Humanitarian Practice Network (HPN), London 2008.
- Shinn David H., Ofcansky Thomas H., *Historical Dictionary of Ethiopia*, Scarecrow Press, Toronto–Oxford 2004.
- Shklar Judith N., *Obligation, Loyalty, Exile*, „*Political Theory*” 1993, vol. 21, s. 181–187.
<https://doi.org/10.1177/0090591793021002003>
- Singer Peter, Singer Renata, *The Ethics of Refugee Policy, w: Open Borders? Closed Societies? The Ethical and Political Issues*, red. Mark Gibney, Greenwood, New York–London 1998, s. 111–129.
- Sipes Richard G., *War, Sports and Aggression. An Empirical Test of Two Rival Theories*, „*American Anthropologist*” 1973, 75(1), s. 64–86. <https://doi.org/10.1525/aa.1973.75.1.02a00040>
- Sivan Emmanuel, *Radical Islam. Medieval Theology and Modern Politics*, Yale University Press, London 1985.
- Słownik frazeologiczny PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Smith E. Nan, *Women in Sub-Saharan Africa*, Minority Rights Group, London 1988.
- Sorman Guy, *W oczekiwaniu barbarzyńców*, przeł. Marian Miszalski, Arcana, Kraków 1997.
- Spitulnik Debra, *Small Media Against Big Oil (Nigeria)*, w: *Encyclopedia of Social Movement Media*, red. John D. H. Downing, SAGE Publications, Thousand Oaks 2011, s. 459.
- Stańczyk-Minkiewicz Margot, *Dysfunkcyjność Sudanu Południowego w aspekcie politycznym, ekonomicznym i demograficznym*, w: *Bilad as-Sudan. Napięcia i konflikty*, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2014, s. 345–362.
- Stańczyk-Minkiewicz Margot, *Gorzkie konsekwencje wolności. Refleksje na temat niepodległości Sudanu Południowego*, w: *Sudan. Bogactwo kultur i wewnętrzne napięcia*, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2012, s. 193–210.
- Stark Oded, *The migration of labor*, Basil Blackwell, Cambridge 1991.

Stedman Stephen John, Tanner Fred (red.), *Refugee Manipulation. War, Politics, and the Abuse of Human Suffering*, Brookings Institution, Washington 2003.

Stein Barry N., *The Experience of Being a Refugee. Insights from the Research Literature*, w: *Refugees and Mental Health*, red. Carolyn Williams Joseph Westermeyer, Hemisphere Pub. Corp., Washington 1986.

Stein Barry N., *The Refugee Experience. Defining the Parameters of a Field of Study*, „*International Migration Review*” 1981, 15(1–2), s. 320–330. <https://doi.org/10.1177/0197918381015001-230>

Stein Barry N., Tomasi Silvano, *Forward*, „*International Migration Review*” 1981, 15(1), s. 5–7. <https://doi.org/10.1177/0197918381015001-201>

Stone Linda, Lurquin Paul F., *Geny, kultura i ewolucja człowieka, synteza*, przeł. Wojciech Branicki, Wiesław Więckowski, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009.

Stringer Chris, McKie Robin, *Afrykański exodus. Pochodzenie człowieka współczesnego*, przeł. Andrzej Jacek Tomaszewski, Prószyński i S-ka, Warszawa 1999.

Stryjewski Radosław, *Marokańczycy w Europie. Głos z gospodarek etniczno-religijnych w dyskusji nad nowym obliczem Europy*, w: *Migracje. Religie i kościoły wobec migracji i migrantów*, red. J. E. Zamojski, Instytut Historii Sztuki PAN, Warszawa 2009.

Stryjewski Radosław, *Some Aspects of Muslim Immigration and Settlement in Europe. An ethnographic field study of Moroccan immigrants in Spain and France*, Research Report of the 2006 Jonas Widgren Scholarship, ICMPD, Vienna 2006.

Sudan 2013, *Human Right Report*, US Department of State, www.state.gov/documents/organization/220376.pdf [dostęp: sierpień 2014].

Sudanese women facing death for apostasy gives birth, BBC, 27 May 2014.

Suhrke Astri, *Environmental degradation and population flows*, „*Journal of International Affairs*” 1994, 47(2), s. 473–496.

Talton Benjamin, *Land to the Tiller. Hunger and the End of Monarchy in Ethiopia*, w: *Food in Zones of Conflict. Cross-Disciplinary Perspectives*, red. Paul Collinson, Helen Macbeth, Berghahn Books, New York–Oxford 2017, s. 185–196.

Tandon Yash, *Ugandan Refugees in Kenya. A community of enforced self-reliance*, „*Disasters*” nr 8–4, 1984, s. 267–271. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7717.1984.tb00889.x>

Telford John, *Counting and Identification of Beneficiary Populations in Emergency Operations. Registration and its Alternatives*, Relief and Rehabilitation Network, Overseas Development Institute, London 1997.

Terlikowski Tomasz, *Józef i Maryja nie byli uchodźcami. Warto czytać Biblię, zamiast moralnie szantażować*, „*Do Rzeczy*” 2017, 26 grudnia.

The World Factbook 2015, Central Intelligence Agency, Washington 2015.

Ther Philipp, *Die Außenseiter. Flucht, Flüchtlinge und Migration im modernen Europa*, Suhrkamp Verlag, Berlin 2017.

Thomas-Jensen Colin, *Crisis and Opportunity. Protracted Displacement in Sudan*, Middle East Institute, Washington 2011.

Tibaijuka Anna, Adapting to Urban Displacement, „Forced Migration Review” 2010, nr 34, s. 4.

Tokarczyk Roman, Klasycy praw natury, Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1988.

Tomala Karin (red.), Uniwersalizm praw człowieka. Idea a rzeczywistość w krajach kultur pozaeuropejskich, ASKON, Warszawa 1998.

Tönnies Ferdinand, Gemeinschaft und Gessllschaft. Grundbegriffe der reinen Soziologie, K. Curtius, Berlin 1922.

Trafficking in person Report 2012, US Department of State, Washington 2012, <https://www.state.gov/documents/organization/192587.pdf> [dostęp: sierpień 2014].

Trojan Wojciech, Od Czeczenii do Somalilandu. Idea ochrony uchodźców w kontekście kultury organizacyjnej i prawnej urzędu Wysokiego Komisarza do spraw Uchodźców, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018.

Tubylewicz Katarzyna, Moralisci. Jak Szwedzi uczą się na błędach i inne historie, Wielka Litera, Warszawa, 2017.

Turner Simon, Angry Men in Camps: gender, age and class relations among Burundian refugees in Tanzania, New Issues in Refugee Research, Working Paper No. 9, UNHCR 1999.

Turner Victor, Proces rytualny, przeł. Ewa Dżurak, PIW, Warszawa 2010 [wyd. oryg. 1969].

Turton David, Migrant and Refugees, w: In Search of Cool Ground. War, Flight and Homecoming in Northeast Africa, red. Tim Allen, Africa World Press, Trenton 1996, s. 94–110.

Tymowski Michał, Państwa Afryki przedkolonialnej, Leopoldinum, Wrocław 1999.

UN Development Programme, Human Development Report, New York 2000.

UN OCHA, Humanitarian Needs Overview, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2017.

UN Secretary-General, Renewing the United Nations. A Programme for Reform. Report of the Secretary-General, 14 lipca 1997, Dok. ONZ. A/51/950.

UNEP (United Nations Environment Programme), Country Case Study on Climate Change Impacts and Adaptation Assessment, vol. 2: Cameroon, UNEP, Nairobi 1998.

UN-HABITAT, The Challenge of Slums. Global report on Human Settlements 2003, Earthscan Publications, London 2003.

UNHCR Uganda, Strategy Paper. Self Reliance for Refugee Hosting Areas, 1999–2003, Kampala 1999.

UNHCR, Deedab Refugee Camp Population, 31 Jan 2017, <http://reliefweb.int/report/kenya/unhcr-dadaab-kenya-camp-population-statistics-31-jan-2017> [dostęp: czerwiec 2017].

UNHCR, Global Report 2014, 2015, 2017, Geneva 2018.

UNHCR, Handbook of Emergencies. Part One: Field Operations, Geneva 1982.

UNHCR, Internally Displaced Persons. The Role of the United Nations High Commissioner for Refugees, 6 marca 2000.

UNHCR, Kakuma Refugee Camp Population, 22nd May 2017, <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/56889> [dostęp: czerwiec 2017].

- UNHCR, Kenya comprehensive refugee programme – Programming for Solutions, Nairobi 2016.
- UNHCR, Kenya Operation Statistics, Geneva 2017.
- UNHCR, Refugees and the Environment – Caring for the Future, Geneva 2001.
- UNHCR, Uganda, „The Global Report”, 2010–11.
- UNHCR, Zasady i tryb ustalania statusu uchodźcy zgodnie z konwencją z 1951 r. dotyczącą uchodźców i protokołem dodatkowym z 1967 roku, Poradnik, Genewa 1992.
- US Department of State, 2013 Country Reports on Human Rights Practices – Sudan, Annual Reports, US Department of State, 27 Feb. 2014,
- Utas Mats, Victimcy, Girlfriending, Soldiering. Tactic Agency in a Young Woman’s Social Navigation of the Liberian War Zone, „Anthropological Quarterly” 2005, vol. 78, nr 1, s. 403–430.
<https://doi.org/10.1353/anq.2005.0032>
- Uzunoğlu Nurettin, The Islamic Law. Based on Hanafi , Shafee, Maliki, Hanbeli, four Schools of Thought, Istanbul 1997.
- Vansina Jan, Kupcy z nad Nilu, w: Philip Curtin et al., Historia Afryki. Narody i cywilizacje, Marabut, Gdańsk 2003.
- Vaughan-Williams Nick, Europe’s Border Crisis. Biopolitical Security and Beyond, Oxford University Press, Oxford 2015. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198747024.001.0001>
- Vemuru Varalakshmi et al., Refugee Impacts on Turkana Hosts. A Social Impacts Analysis for Kakuma Town and Refugee Camp, Turkana County, Kenya, World Bank Group, Washington 2016.
<https://doi.org/10.1596/25863>
- Verdirame Guglielmo, Harrell-Bond Barbara, Rights in Exile. Janus-Faced Humanitarianism, Berghahn Books, New York-Oxford 2005. <https://doi.org/10.2307/j.ctt1x76fpg>
- Vernant Jacques, The Refugee in the Post-War World, Allen & Unwin, London 1953.
- Vine David, The Other Migrants. Cause and Prevention in Involuntary Displacement and the Question of “Environmental Refugees”, w: International Migration and the Millennium. Development Goals. Selected Papers of the UNFPA Expert Group Meeting, United Nations Population Fund, Marrakech 2005, s. 141–150.
- Vorbrich Ryszard, Dyskurs rozwojowy – między perspektywą kolonialną a neokolonialną, w: Antropologia stosowana, red. Maciej Ząbek, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego UKSW, Warszawa 2013.
- Vorbrich Ryszard, Ludy refugialne Sudanu, w: Bilad as-Sudan. Kultury i migracje, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2013.
- Vorbrich Ryszard, Plemienna i postplemienna Afryka. Koncepcje i postaci wspólnoty w dawnej i współczesnej Afryce, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2012.
- Vorbrich Ryszard, Tolerancja racjonalna czy subiektywna? Europa wobec okaleczania narządów płciowych, w: Tolerancja i jej granice w relacjach międzykulturowych, red. A. Posern-Zieliński, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2004, s. 155-175.
- Waal Alex de (red.), War in Darfur and the search for peace, Harvard University Press, Cambridge 2007.

Waal Alex de, *Famine that Kills. Darfur, Sudan 1984–1985*, Oxford University Press, Oxford 1989.

Waal Alex de, *Is Climate Change the Culprit for Darfur?*, „African Arguments” 2007, <http://africanarguments.org/2007/06/25/is-climate-change-the-culprit-for-darfur/> [dostęp: 28.03.2015].

Walczak Gawęł, *Uchodźcy środowiskowi – Hiszpania w Afryce czy Afryka w Hiszpanii?*, w: *Afryka między tradycją a współczesnością*, t. 1, Wybrane przykłady kontynuacji i zmian w historii, polityce, gospodarce i społeczeństwie, red. Rafał Wiśniewski, Arkadiusz Żukowski, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2013, s. 219–232.

Waldron Sidney, *Blaming the Refugees*, „Refugee Issues” 1987, vol. 3, nr 3, s. 1–19.

Walgren Judy, *The Lost Boys of Southern Sudan*, „Africa Report” 1994, nr 39.3, s. 40.

Warren Mark, *The Death Penalty Worldwide. Estimated Death Row Populations*, <http://users.xplornet.com/~mwarren/global.htm> [dostęp: kwiecień 2012].

Wasiński Marek, *Afrykańska karta Praw człowieka i ludów. Studium podstawy normatywnej regionalnego systemu ochrony praw człowieka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017.

Webersik Christian, *What Will Climate Change Mean for Human Security?*, United Nations University 2010, <http://ourworld.unu.edu/en/what-will-climate-change-mean-for-human-security> [dostęp: 08.02.2016].

Welzer Harald, *Deutschland, ein Sehnsuchtsland*, „Der Spiegel” 2015, nr 38.

Wessels Whitney K., *The Refugee Experience. Involving Pre-migration, In Transit, and Post Migration Issues in Social Services*, Master of Social Work Clinical Research Papers no. 409, St. Catherine University 2014.

Whitaker Beth Elise, *Refugees and the Spread of Conflict. Contrasting Cases in Central Africa*, „Journal of Asian and African Studies” 2003, vol. 38, nr 2–3, s. 211–231. <https://doi.org/10.1177/002190960303800205>

Wiatrowski Paweł, *Sudan pod rządami fundamentalistów (1989–1995)*, w: *Róg Afryki. Historia i współczesność*, red. Joanna Mantel-Niećko, Maciej Ząbek, Trio, Warszawa 1999, s. 107–182.

Wierzbicki Bogdan, *Uchodźcy w prawie międzynarodowym*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993.

Williams Christian A., *Exile History. An Ethnography of the SWAPO Camps and the Namibian Nation*, praca doktorska, University of Michigan 2009.

Wilson Edward O., *Socjobiologia*, przeł. Mariusz Siemiński, Zys i S-ka, Poznań 2000.

Wilson K. B., *Internally Displaced, Refugees and Returnees from and in Mozambique*, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala 1994.

Winters Alan, *The economic implications of liberalizing mode 4 trade*, w: *Moving People to Deliver Services*, red. Aditya Mattoo, Antonia Carzaniga, Oxford University Press, Oxford 2003, s. 59–92.

Xenos Nicholas, *Refugees. The Modern Political Condition*, w: *Challenging Boundaries. Global Flows, Territorial Identities*, red. Michael Shapiro, Hayward Alker, University of Minnesota Press, Minneapolis 1996.

Yahia 'Abd al-Sid Awatif, Mugawamat Dżibal al-Nuba al-Thuna, praca dyplomowa, Institute of African and Asian Studies, Department of Folklore, University of Khartoum 1975.

Young John, The White Army. An Introduction and Overview, Small Arms Survey, Geneva 2013.

Ząbek Maciej (red.), Dylematy kaukaskie. Problemy narodowościowe i migracyjne, DiG, Warszawa 2010.

Ząbek Maciej (red.), Sustainable Development in Sub-Saharan Africa, University of Iringa (Tanzania), Institute of Ethnology and Cultural Anthropology University of Warsaw, Iringa–Warsaw 2015.

Ząbek Maciej, „Narody na wygnaniu”. Rola obozów dla uchodźców w kształtowaniu się nowej tożsamości ich mieszkańców, „Lud” 2009, t. 93, s. 49–68.

Ząbek Maciej, Arabowie z Dar Hamid. Społeczność w sytuacji zagrożenia ekologicznego, Dialog, Warszawa 1998.

Ząbek Maciej, Biali i Czarni. Postawy Polaków wobec Afryki i Afrykanów, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007.

Ząbek Maciej, Halabowie – Cyganie sudańscy. Pochodzenie czy metody zarobkowania jako wyróżnik grupy, w: Etnograficzne wędrówki po obszarach antropologii, red. Łukasz Smyrski, Katarzyna Waszczyńska, DiG, Warszawa 2013, s. 273–287.

Ząbek Maciej, Historia Sudanu do 1989 roku, w: Róg Afryki. Historia i współczesność, red. J. Mantel-Niećko, Maciej Ząbek, Trio, Warszawa 1999.

Ząbek Maciej, Historical importance of Arab Muslim communities in the Central Sudan Zone, w: Collectanea Sudanica, vol. 1, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Centre Baba-Simon a Figuil (Cameroun), Institute of the Dialogue of Culture and Religion, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Figuil–Warsaw 2017, s. 101–123.

Ząbek Maciej, Historyczna rola społeczności arabsko-muzułmańskich w strefie centralnego Sudanu, w: Bilad as-Sudan. Kultury i migracje, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Warszawa 2013.

Ząbek Maciej, Hutu i Tutsi. Czy ludobójstwo w Rwandzie może się powtórzyć, w: Antropologia polityki i polityka w antropologii, red. Mirosława Drozd-Piasecka, Aleksander Posern-Zieliński, Komitet Nauk Etnologicznych PAN, Warszawa 2010, s. 83–94.

Ząbek Maciej, Łódziński Sławomir, Uchodźcy w Polsce. Próba spojrzenia antropologicznego, ASPRA-JR, Warszawa 2008.

Ząbek Maciej, Naród i obywatelstwo w podzielonym Sudanie, w: Obywatelstwo na progu XXI wieku. Konteksty prawne i kulturowe, red. Maciej Ząbek, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Biuro Krajowe UNHCR w Polsce, Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzyreligijnego i Międzykulturowego UKSW, Warszawa 2013, s. 187–198.

Ząbek Maciej, Niechciani w Sudanie. Między ucieczką a wypędzeniem, w: Ex Africa Semper Aliquid Novi, red. Jacek Łapott, Marta Tobota, Muzeum Miejskie w Żorach, Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Żory 2014, s. 68–76.

Ząbek Maciej, Obozy dla uchodźców w Afryce – nowe wyzwanie etnologii, w: Afryka. 40 lat penetracji oraz poznawania ludów i ich kultur. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej przez Muzeum Narodowe w Szczecinie, 18–19 kwietnia 2002 roku, red. Jacek Łapott przy współpracy Ewy Prądyńskiej i Barbary Zaborowskiej, Muzeum Narodowe, Szczecin 2004.

Ząbek Maciej, Obozy dla uchodźców w Afryce jako źródło regionalnych konfliktów i niebezpieczeństw, „Forum Politologiczne” 2014, t. 17: Konteksty bezpieczeństwa w Afryce. Konflikty, wojny, polityki bezpieczeństwa, red. Arkadiusz Żukowski, s. 69–79.

Ząbek Maciej, Ofiary, wojowniczk i uchodźczynie. Kobiety afrykańskie podczas konfliktów zbrojnych, w: Role społeczne płci w Afryce Subsaharyjskiej, red. Laura Łykowska, Katedra Języków i Kultur Afryki UW, Warszawa 2012, s. 131–147.

Ząbek Maciej, Perception of Drought by the Peoples of the Sahel, „Miscellanea Geographica” 1994, nr 6, s. 221–225. <https://doi.org/10.2478/mgrsd-1994-060135>

Ząbek Maciej, Prawo do wolności wypowiedzi w ONZ-owskim systemie ochrony praw człowieka a znaczenie słowa w tradycyjnej kulturze Afryki, w: Horyzonty antropologii kultury, red. Jerzy S. Wasilewski, Anna Zadrożyńska, Amanda Bruczkowska, DiG Warszawa 2005, s. 223–239.

Ząbek Maciej, Refugee Camps in Africa on the example of Kenya – Reflections of an Ethnologist, „Africana Bulletin” 2003, t. 51, s. 216–999.

Ząbek Maciej, Sudan Południowy. Geneza państwa – sytuacja obecna – perspektywy na przyszłość, w: Ewolucja społeczeństw i państw afrykańskich. Polityka, bezpieczeństwo i historia, red. Radosław Kubicki, Wojciech Saletra, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2015.

Ząbek Maciej, Tragedia w Darfurze. Geneza, charakter i skutki wojny domowej w zachodnim Sudanie, Muzeum Ziemi Kociewskiej, Starogard Gdański 2008.

Ząbek Maciej, Uchodźcy w Afryce. Pogłębienie biedy czy źródło korzyści?, „Forum Politologiczne” 2011, t. 12: Problemy bogactwa i biedy we współczesnej Afryce, red. Arkadiusz Żukowski, s. 415–429.

Ząbek Maciej, Wojna i zbrodnie w Sudanie Południowym (1983–2005), w: Bilad as-Sudan. Napięcia i konflikty, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2014, s. 165–196.

Ząbek Maciej, Wprowadzenie, w: Obywatelstwo na progu XXI wieku. Konteksty prawne i kulturowe, red. Maciej Ząbek, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Biuro Krajowe UNHCR w Polsce i Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego UKSW, Warszawa 2013.

Ząbek Maciej, Współczesne migracje w Afryce subsaharyjskiej, w: Do stołu dla zamożnych. Ruchy migracyjne w Afryce oraz ich znaczenie dla Polski, red. Sławomir Łodziński, Jan J. Milewski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa 1999, s. 101–117.

Ząbek Maciej, Z historii współczesnej polityki ochrony uchodźców w Sudanie (od dekolonizacji do połowy lat 80. XX wieku) w: Sudan – wojna, polityka, uchodźcy, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Bernardinum, Pelplin 2016, s. 145–164.

Ząbek Maciej, Zarys dyskursu o uchodźcach sudańskich, w: Sudan. Problemy tożsamościowe z perspektywy badaczy rodzimych, red. Waldemar Cisko, Jarosław Różański, Maciej Ząbek, Instytut Dialogu Kultury i Religii Wydział Teologii UKSW, Bernardinum, Pelplin 2014.

Ząbek Maciej, Zmiany kulturowe a fenomen *catha edulis* w Jemenie, „Afryka, Azja, Ameryka Łacińska”, t. 79, Warszawa 2002.

Zadka Saul, Blood in Zion. How the Jewish Guerrillas drove the British out of Palestine, Brassey's, London 1995.

Zarjevski Yéfime, A Future Preserved. International Assistance to Refugees, Pergamon Press, Oxford 1988.

Zartner Falstrom Dana, Stemming the Flow of Environmental Displacement. Creating a Convention to Protect Persons and Preserve the Environment, „Colorado Journal of International Environmental Law and Policy” 2001, nr 1, s. 1–19.

Zelinsky Wilbur, The Hypothesis of the Mobility Transition, „Geographical Review” 1971, vol. 62, no 2, s. 219–249. <https://doi.org/10.2307/213996>

Zetter Roger, Refugees and Refugee Studies – a Label and an Agenda, „Journal of Refugee Studies” 1988, 1(2), s. 1–6. <https://doi.org/10.1093/jrs/1.1.1>

Zetter Roger, Shelter Provision and Settlement Policies for Refugees. State of the art review, Studies on Emergencies and Disaster Relief nr 2, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala 1995.

Žižek Slavoj, Norwegia nie istnieje, przeł. Krzysztof Juruś, „Krytyka Polityczna” 2015, 18 września, <http://krytykapolityczna.pl/swiat/ue/norwegia-nie-istnieje-slavoj-zizek--o-uchodzcach/> [czerwiec 2018].

Zolberg Aristide R., Suhrke Astri, Aguayo Sergio, Escape from Violence. Conflict and the Refugee Crisis in the Developing World, Oxford University Press, New York–Oxford 1989.